

Cursus Bouwhistorie avond 1

STICHTING IJsselhoeven

BK

Boerman Kreek
Architecten

opengewerkte maquette van een
bronstijd boerderij

zeer oude (helaas
verdwenen) boerderij in
Noordijk bij Neede
foto rond 1900

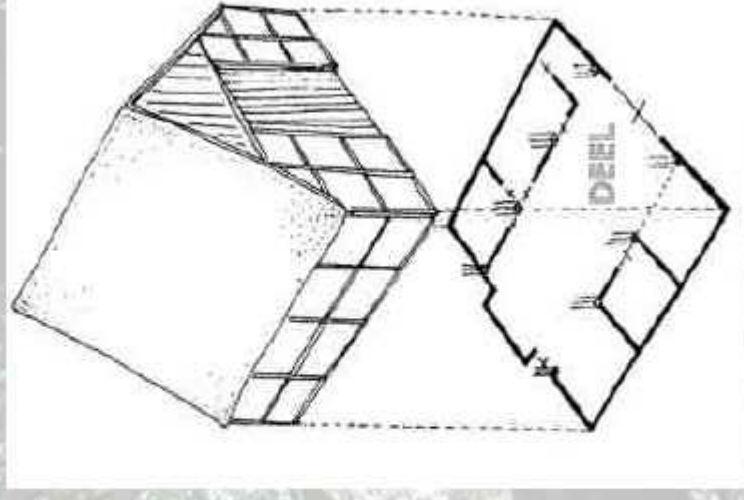
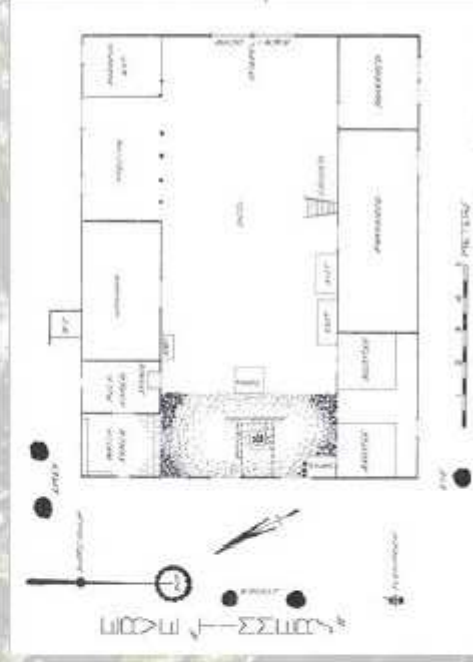

Het losse hoes

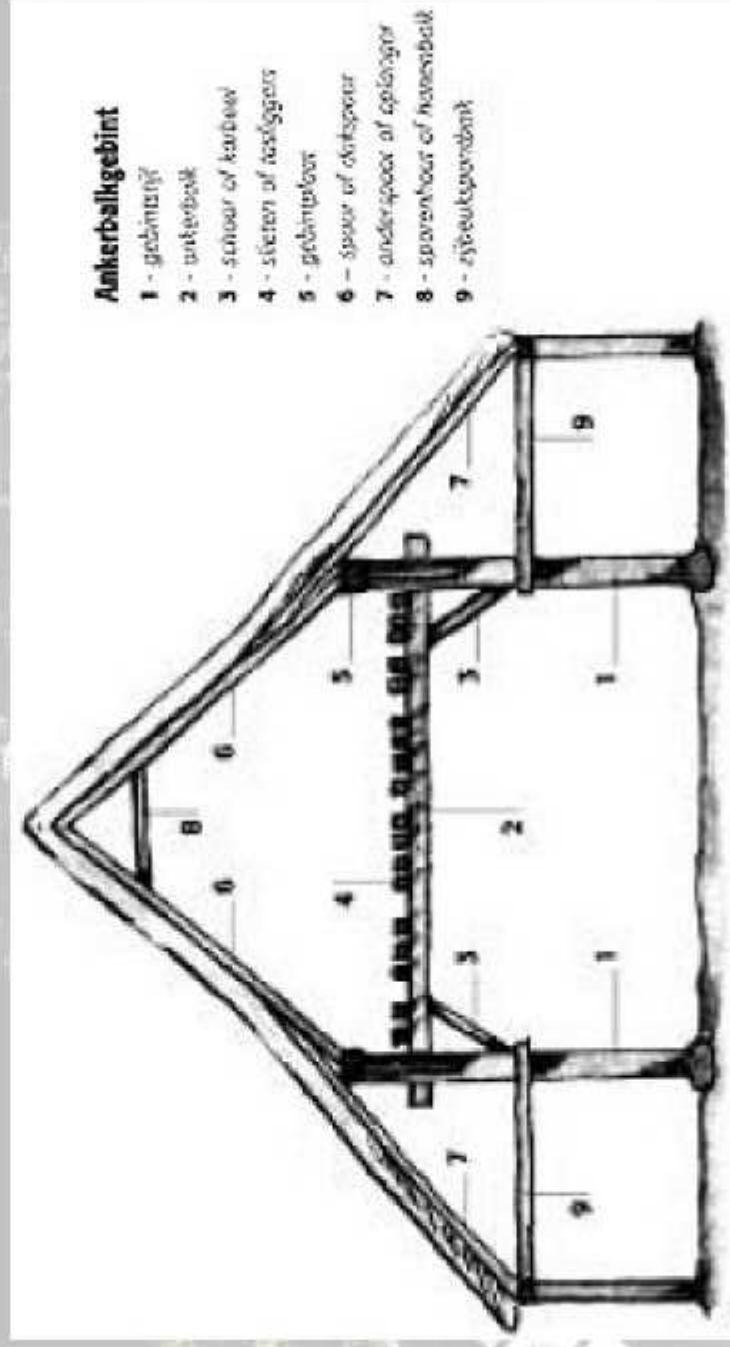
De oudste boerderijvorm die daadwerkelijk nog aanwezig is in Nederland

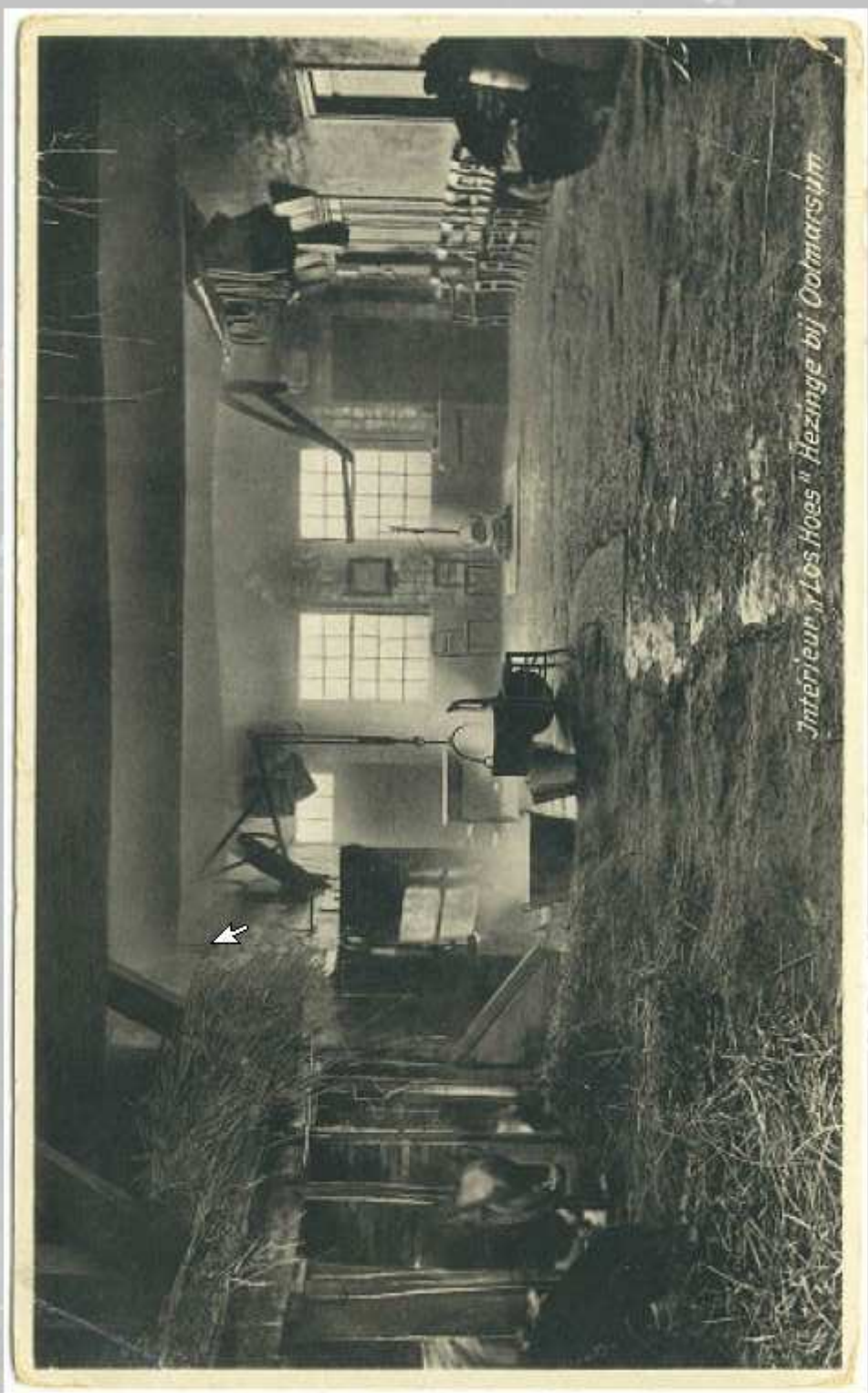
In het Oosten van het land de gebruikelijke boerderij vorm tot circa 1800-1850

Nagenoeg elke boerderij waar eiken gebinten op de deel staan is van oorsprong een loss hoes geweest

Kenmerkend is het ankerbalkgebint

Interieur „Los Hoes“ Hezinge bij Ootmarsum

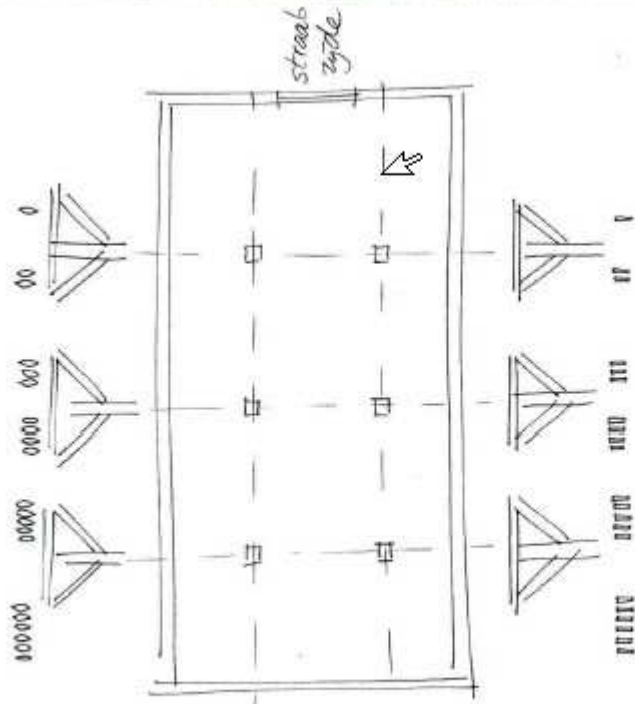

Het woongedeelte van de boerderij

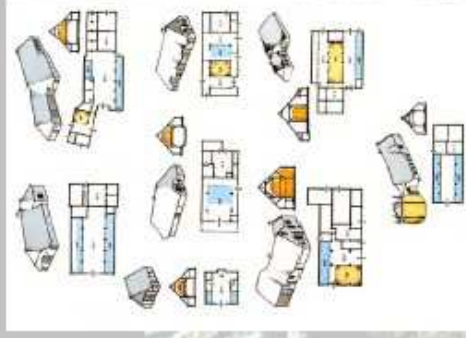

En het bedrijfsgedeelte

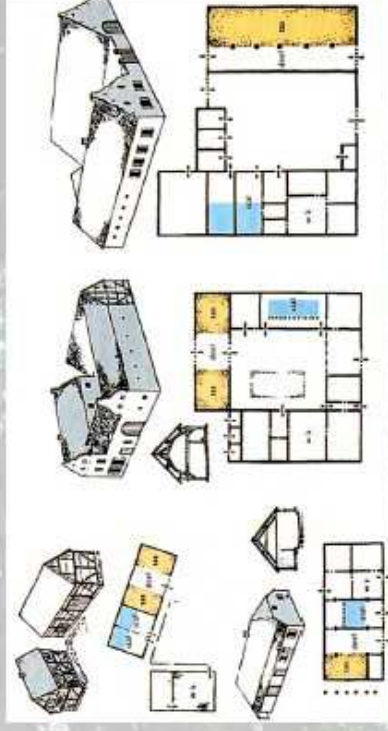
Teimahan schuur

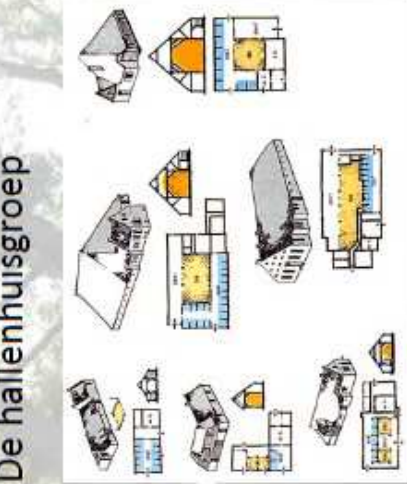
Bouwvormen en invloeden

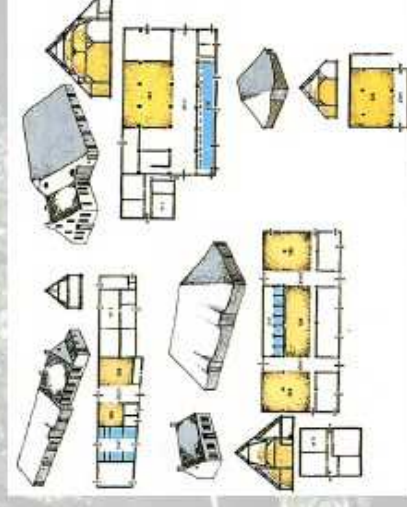
De hallenhuysgroep

De zuidelijke groep

De noordelijke boerderijgroep

De zeeuws vlaamse groep

Hallenhuisboerderij

Van oorsprong is dit een langgerekt driebeukig gebouw met de deel in het midden en de stallen aan weerszijden. Typisch voor het hallenhuis is het ankerbalkgebint. Deze boerderijen waren ooit allemaal met stro of riet gedekt en hadden vakwerkwallen met leem.

Toen de welvaart op het platteland toenam, werden de muren versterkt en de daken voorzien van pannen

Kop-hals-romp boerderij

De kop-hals-romp is een boerderijtype dat veel voorkomt in Friesland en het westen en het noorden van Groningen.

[achtergrond-powerpoint.jpg](#)

De boerderij heeft deze naam gekregen doordat de plattegrond doet denken aan een liggende koe. Hierbij is de kop het woongedeelte.

De Romaanse bouwstijl vloeit geleidelijk over in de Gotiek (1150-1500). De grootste openbaring in de Gotische tijd is de uitvinding van het gewelf

Voorbeelden van de Gotiek:

Het stadhuis van Gouda

De Renaissance
achtergrond-powerpoint.jpg

Teruggrijpen naar de Klassieke Oudheid, antieke
handschriften worden gevonden, onder andere van
Vitruvius

Periode van 1500-1650

Ossenmarkt Groningen

Gorinchem

De Neo-stijlen 1800-1920

Vanaf deze periode werden in Nederland ook veel boerderijen versteend en regelmatig voorzien van een voorhuis. Veel voorhuizen hebben wel iets van een neo-stijl mee gekregen, afhankelijk van de rijkdom van de boer.

Het Dekbalkgebint

achtergrond-powerpoint.jpg

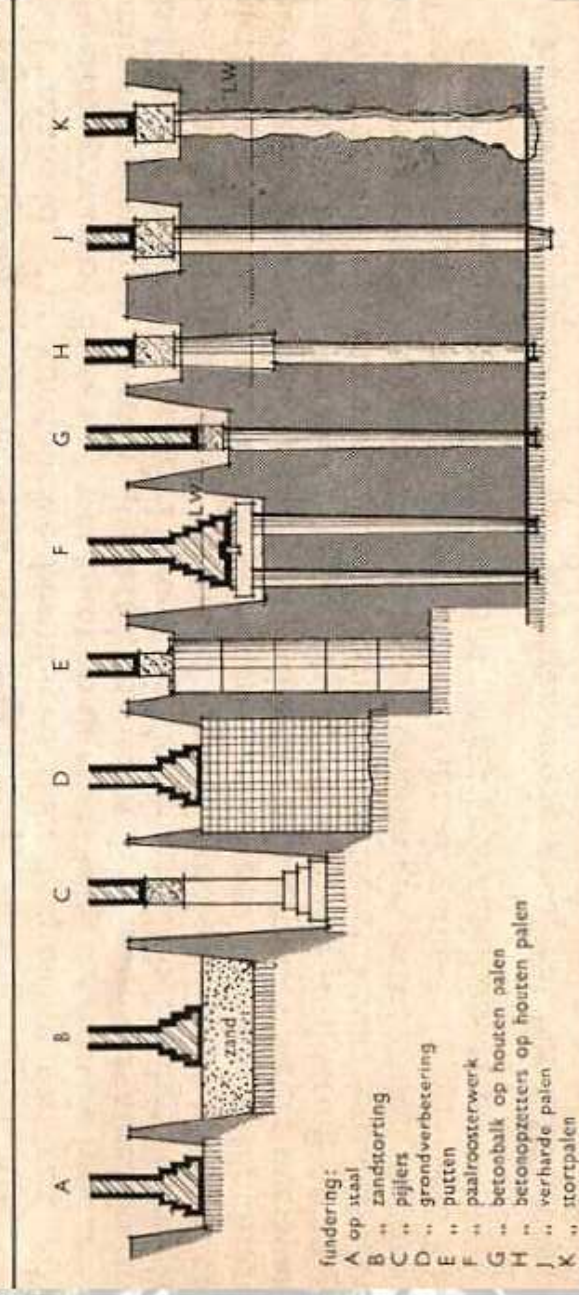

Mooie stijlkeuken met geglazuurde stenen

achtergrond-powerpoint.jpg

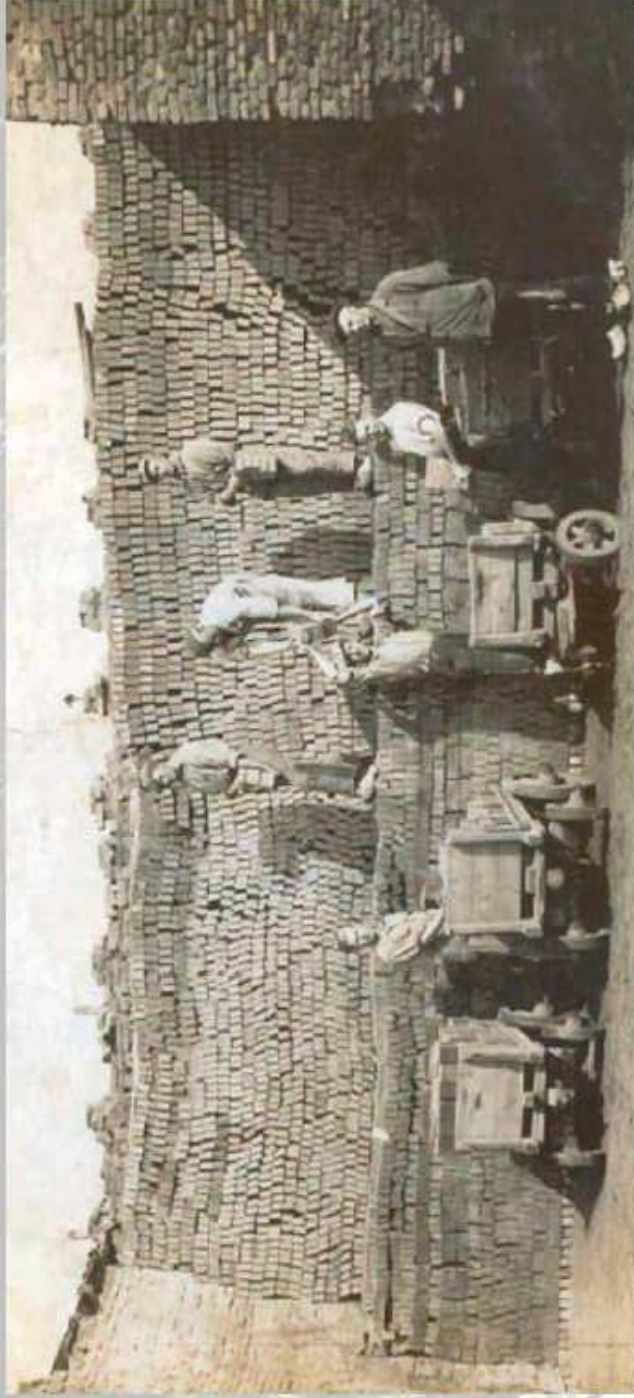
De verschillende funderingsvormen die in Nederland bekend zijn

OVERZICHT VAN DE DIVERSE FUNDERINGSMETHODEN

Schuur Boeijink, gebintstijlen op veldkeien gefundeerd

achtergrond-powerpoint.jpg

Groenlingen worden gestapeld in een veldoven

Muren

In de 19e eeuw
werd de
vakwerkwand
langzaam maar
zeker vervangen
door gemetselde
muren. De
baksteen werd
heruitgevonden
in 1300.

achtergrond-powerpoint.jpg

achtergrond-powerpoint.jpg

Originele vlamoven aan de Rijn bij Arnhem (Meinerswijk)

Bakproces temperaturen

De stenen worden gebakken en het restvocht verdwijnt uit de groene steen.

Bij 485 graden wijkt het kristalvocht (chemische verbinding met de klei)

Vanaf hier wordt de steen hard.

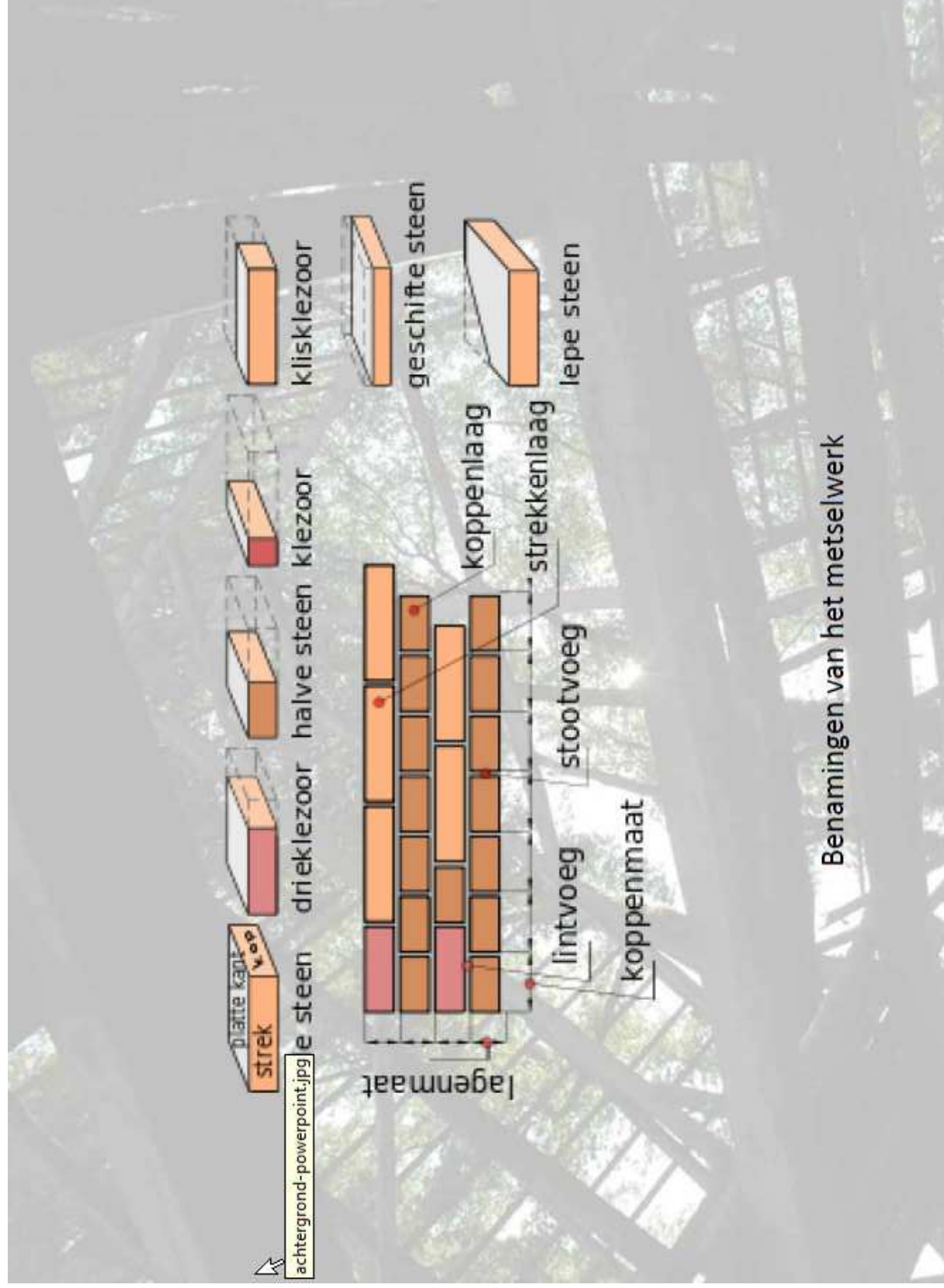
Tussen 800 en 900 graden ontstaan de rode stenen voor binnenwerk

Tussen 900-1080 graden ontstaan de grauwe stenen voor buitenwerk

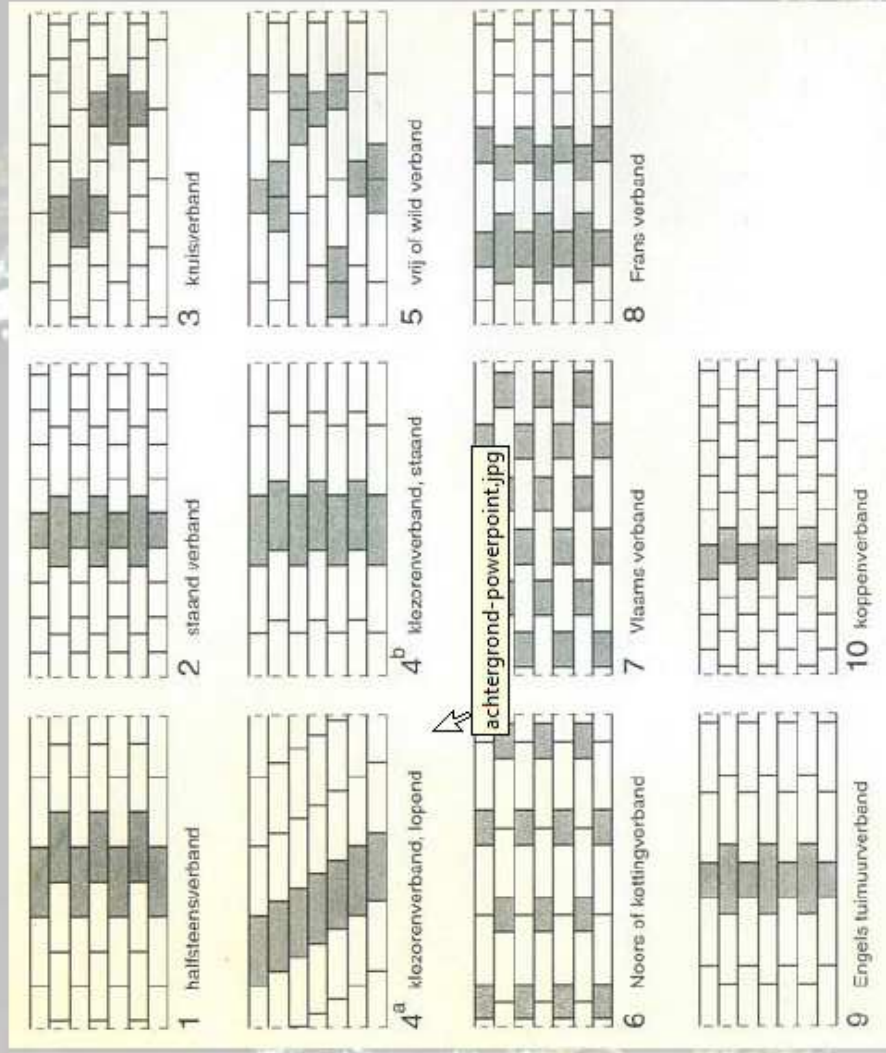
Tot 1125 graden vloeien de poriën wat dicht en ontstaan de trasraamklinkers

Boven deze temperatuur sinteren of verglazen de stenen (smelten)

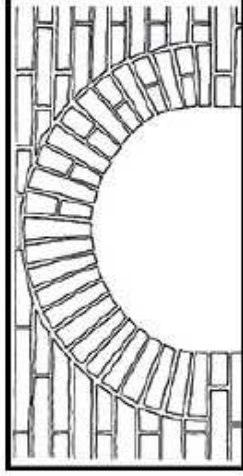
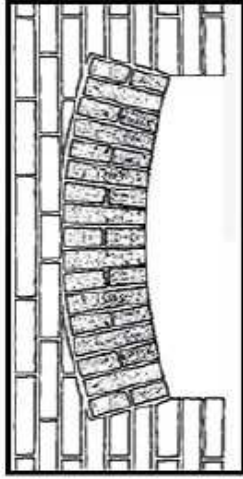
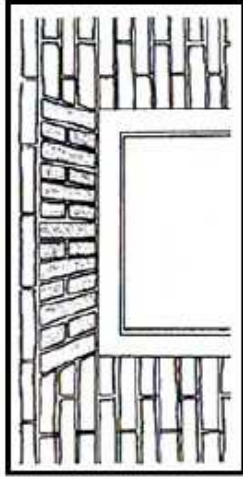

Benamingen van het metselwerk

De verschillende metselverbanden

strekse boog

segmentboog

halfrondboog

Als de lagen in het vlechtwerk afwijken, spreekt men van boerenvlechtwerk

Scheuren in metselwerk veel voorkomend, wat te doen?

achtergrond-powerpoint.jpg

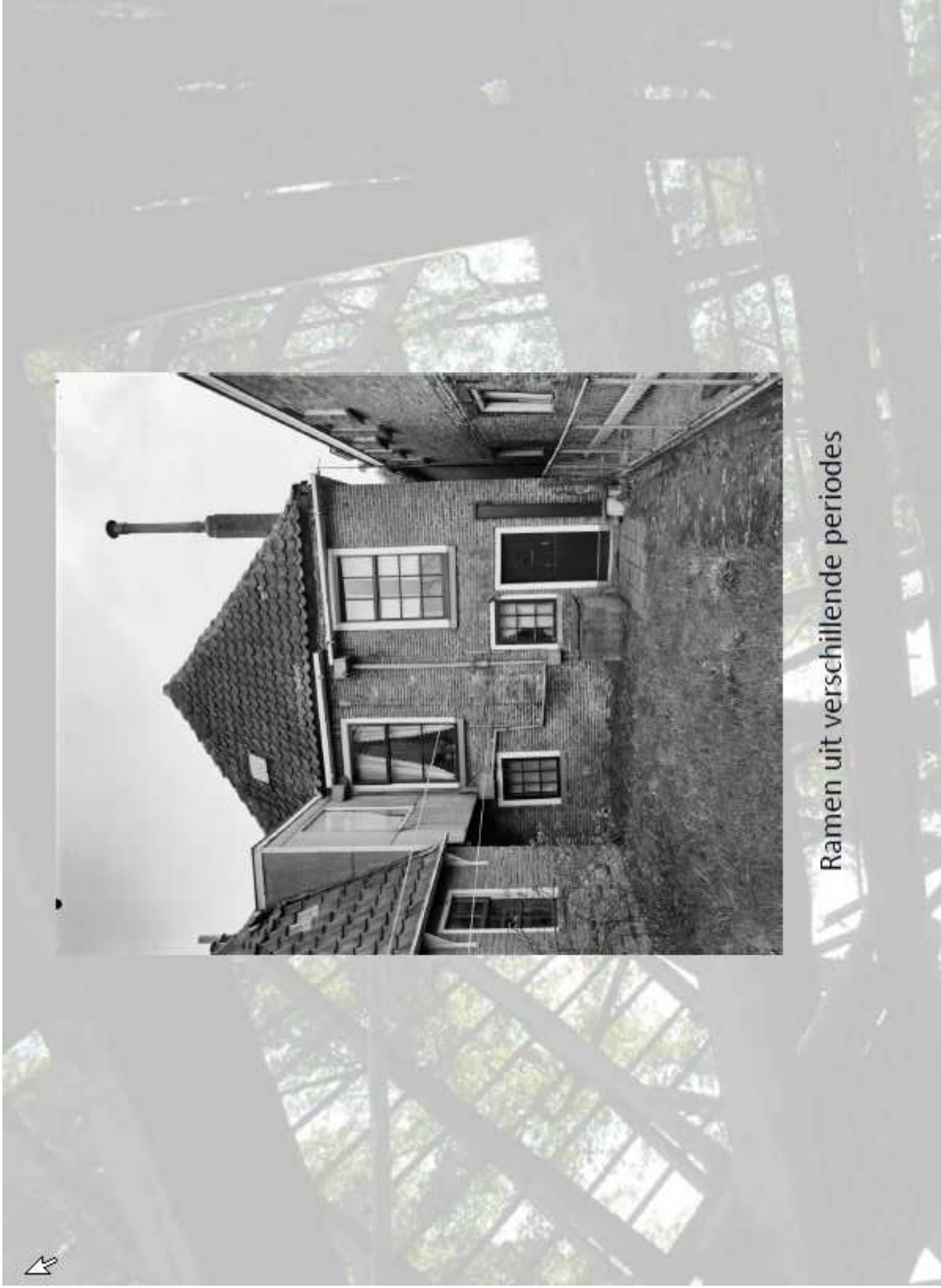
Zowel de kleur als de vorm is niet gelukt

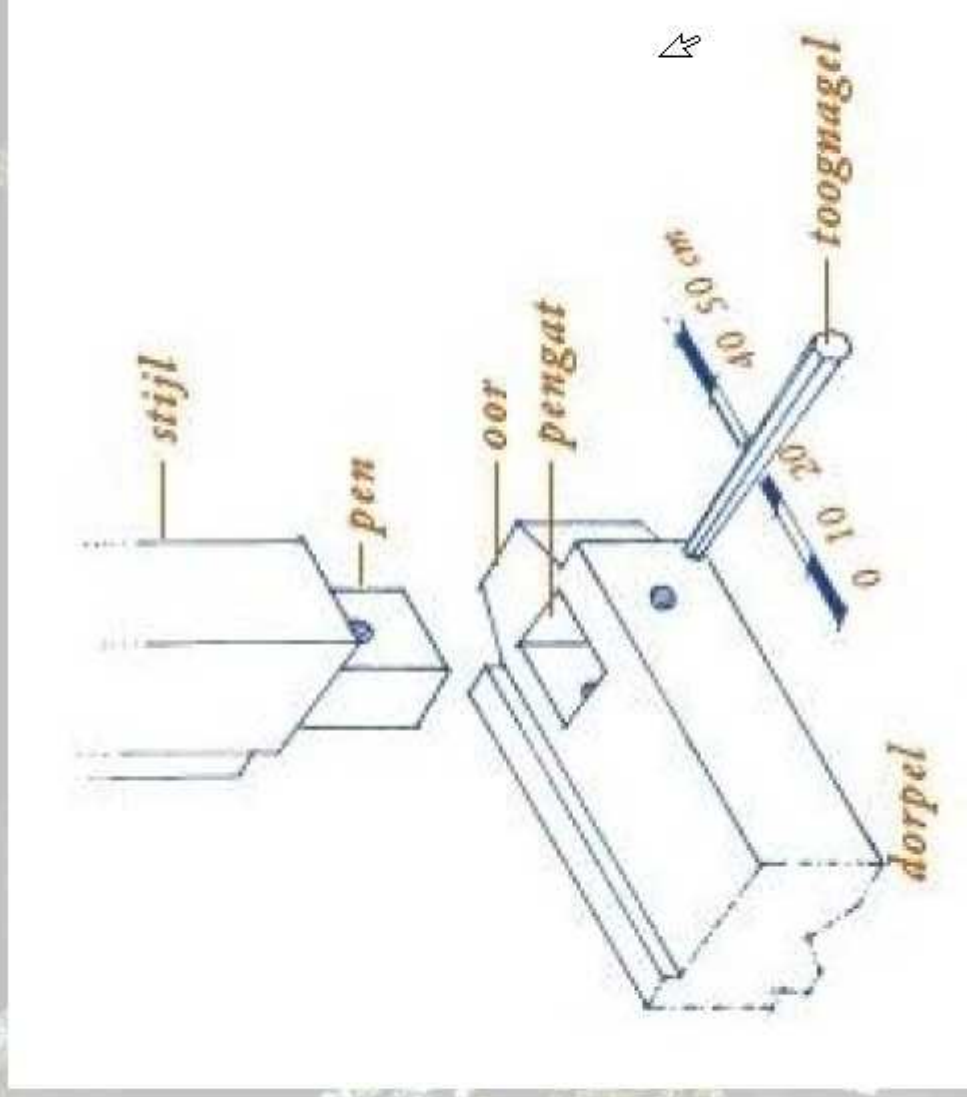
Een verholen goot onder de laatste pan tegen de gevel

Kozijnen en ramen

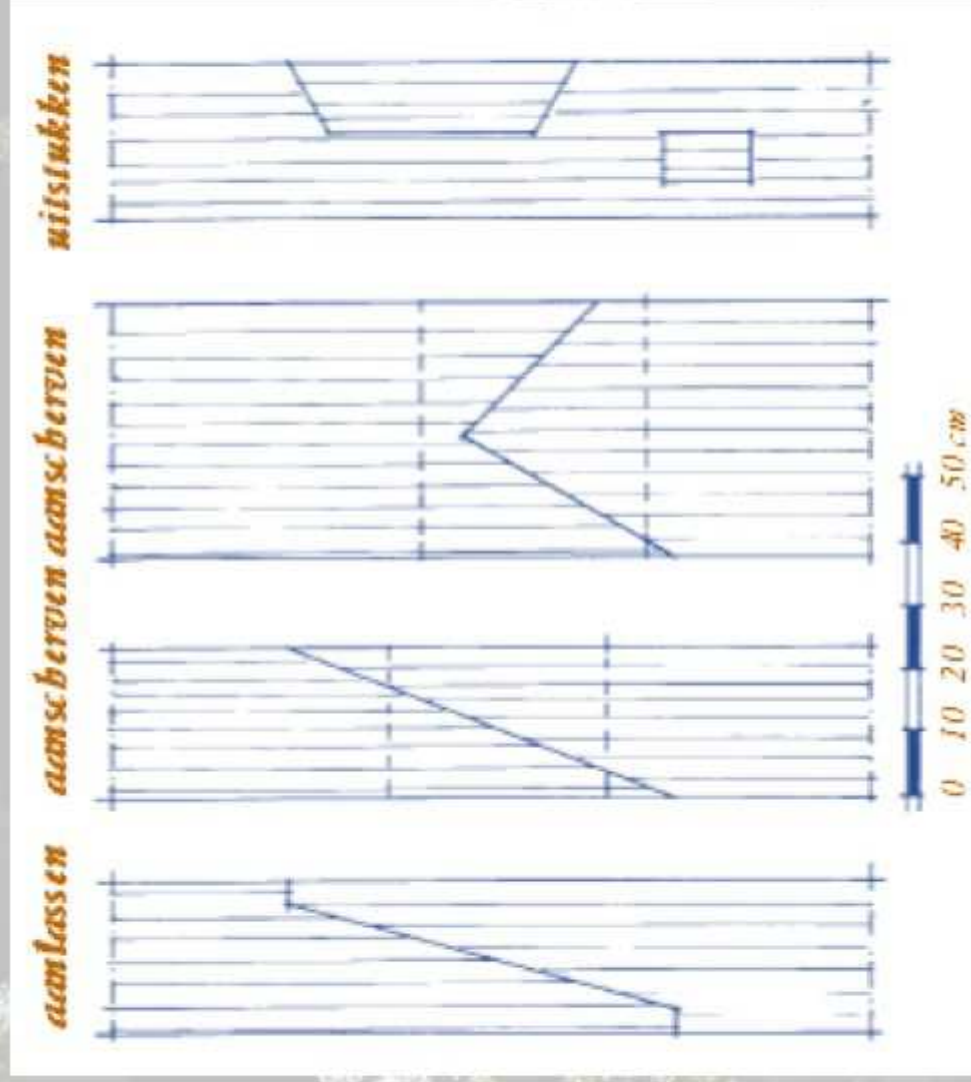
		1. Kruisvenster, 2de helft 17de eeuw
		2. Tweedeling, 1ste helft 18de eeuw
		3. Vierdeling, 2de helft 18de eeuw
		4. Driedeling, eind 18de eeuw
		5. Empire (draaiend), begin 19de eeuw
		6. Schuifraam, eind 18de eeuw
		7. Tweedeling, 2de helft 19de eeuw
		8. Tweedeling, T-venster, na 1860
		9. Tweedeling, T-venster, 20ste eeuw
		10. Tweedeling, T-venster, 20ste eeuw
		11. Tweedeling, T-venster, 20ste eeuw
		12. Tweedeling, T-venster, 20ste eeuw

Ramen uit verschillende periodes

Hoekverbinding kozijn met toognagel

Benamingen voor de verschillende herstellingen

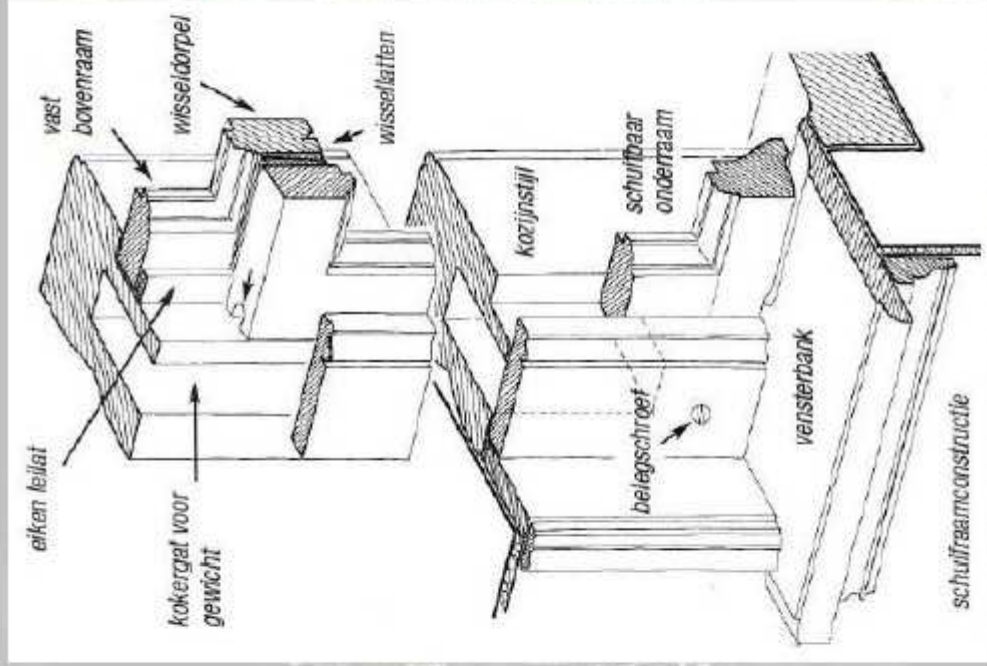
Luiken met hartje bovenin (klampen binnen of buiten?)

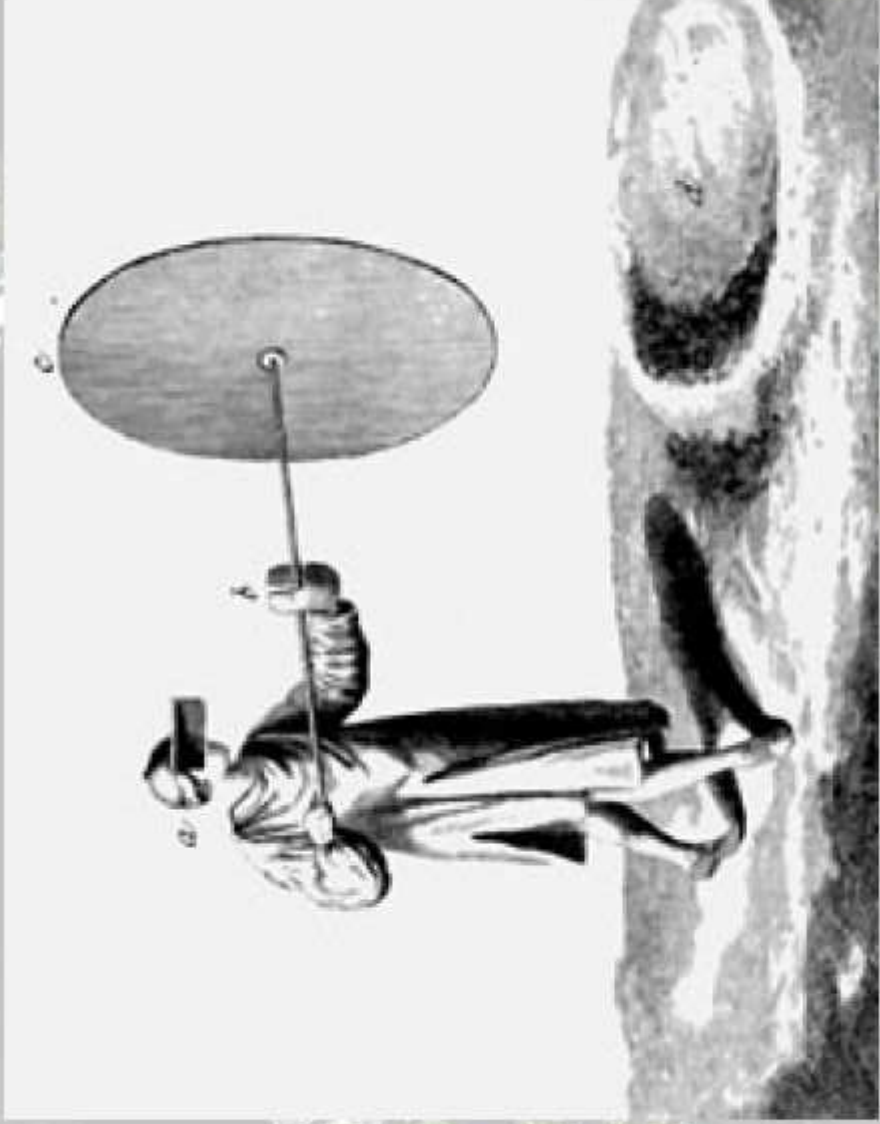

Aanscherpen van een deur

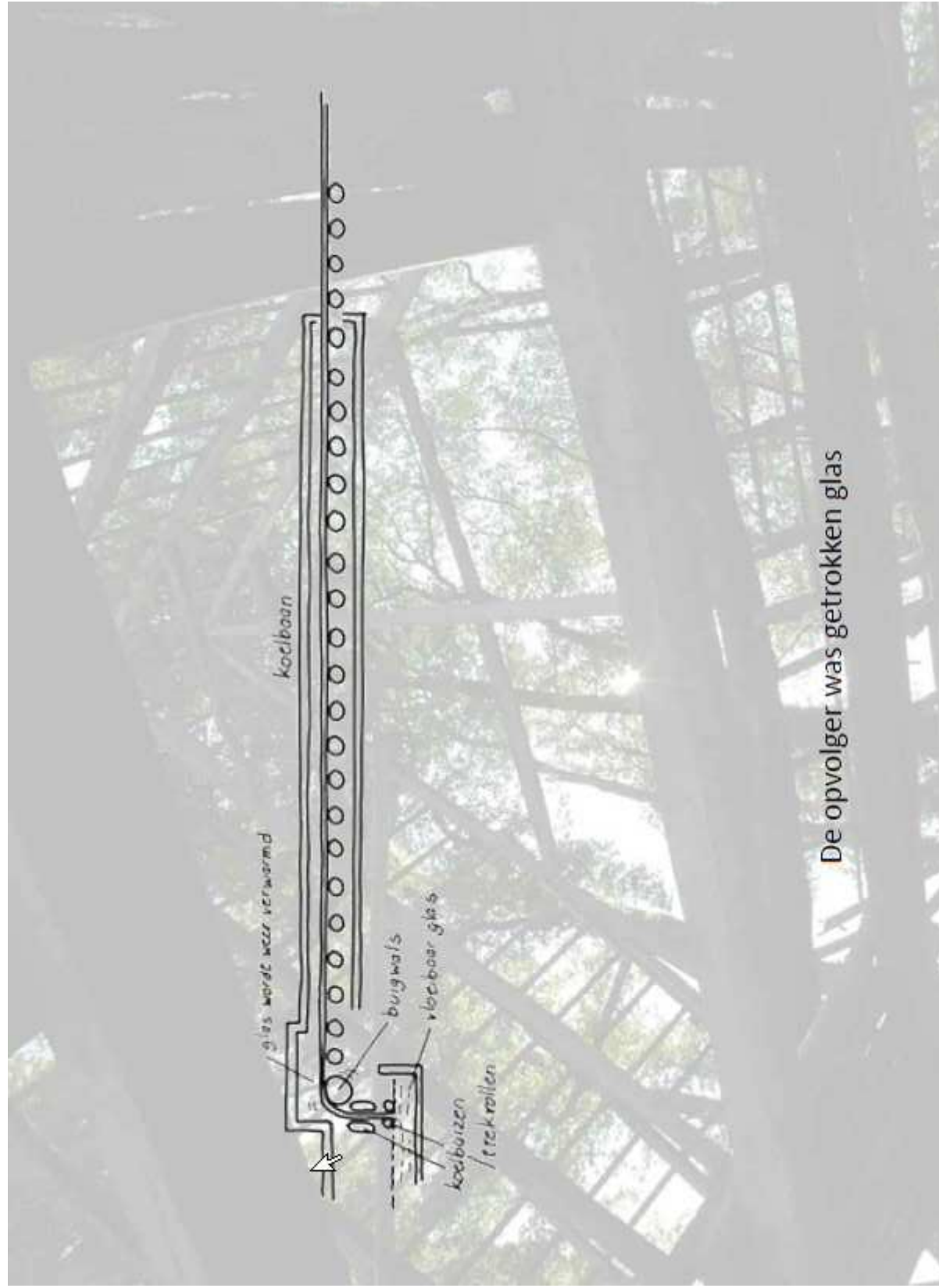

Opengewerkt perspectief van een schuifraam constructie

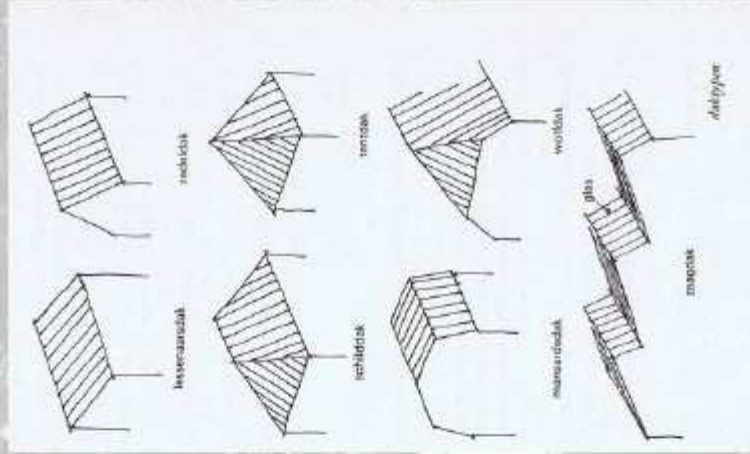

Ontwikkeling van glas, het slingerlas

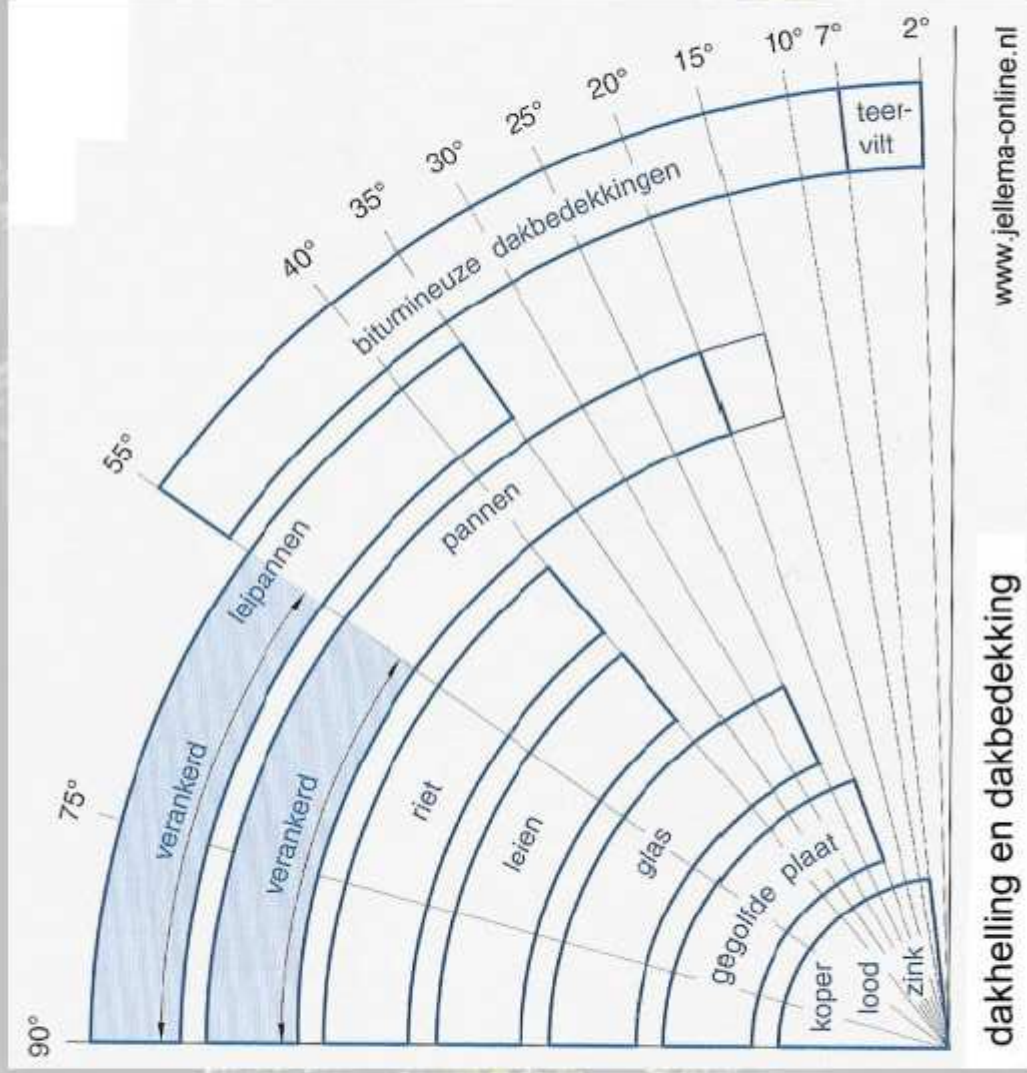

De opvolger was getrokken glas

Daken

Soorten bedekking met bijbehorende hellingen

dakhelling en dakbedekking

De traditionele wijze met rietlatten

Keramische dakpannen

De oude holle pan

Nokvorsten in de taaie specie gelegd

De zinken goot nu vastgeklemd in de houten bak

Links afvoer met getrokken bochten, rechts de originele wijze

We kennen luchtkalk en hydraulische kalk

De duurdere, maar ook absoluut betere, sterkere
en kleurvastere verven

Op alkydbasis, lijnolie en hoogwaardige pigmenten

Zorg dat het hout goed droog is! Niet geforceerd drogen

Afnemen met een ammoniak oplossing

Dan schuren, nog een keer licht vochtig afnemen en gronden

Daarna minstens twee keer aflakken

Niet aflakken tussen november en april

Niet in de felle zon

Uiteraard niet met (mot) regen (ook niet overdekt, te hoge luchtvochtigheid)

Donkere kleuren om de 3 a 5 jaar controleren

Na-isoleren van boerderijen

PUR schuim aanbrenge

cellulose isolatie

PS vlokken

Luchtdichte zakken
aanbrengen

naïf isoleren van gevels, links is niet controleerbaar en de spouwventilatie is teniet gedaan. Riskante oplossing